

Školska knjižnica – mjesto kreativnog čina i doživljaja

Tatjana Krpan Mofardin

Knjižnica Osnovne škole Brajda

tatjana.krpan@ri.t-com.hr

Uvod

Školska knjižnica je sastavni dio obrazovnoga procesa, a suvremena je školska knjižnica informacijsko i komunikacijsko središte škole. Osim toga, školska je knjižnica mjesto kreativnog izričaja i doživljaja.

Učenici koji vole čitati, pisati i slušati priče rado dolaze u knjižnicu jer tu nalaze nadahnuće i mjesto za kreativno izražavanje. Čitanje, pisanje i govorenje temeljne su vještine koje primjenom, vježbom i učenjem omogućuju:

- poticanje mašte i kreativnog mišljenja
- razvijanje komunikacijskih vještina
- samopouzdanje
- razvijanje vještina usmenog (govornog) i pismenog izražavanja
- razvijanje kritičkoga mišljenja
- argumentirano raspravljanje
- jačanje motivacije i nastup pred publikom
- širenje interesa

Što je kreativnost i tko je kreativan?

“Mašta je izvor svih ljudskih dostignuća”, rekao je Ken Robinson, a knjige i knjižnice bogat su izvor poticanja mašte i kreativnog mišljenja kod učenika.

U UNESCO-ovim [Smjernicama za umjetnički odgoj](#) možemo pročitati sljedeće:

“Svi ljudi posjeduju kreativni potencijal. (...) Istraživanje pokazuje da uključivanje učenika u umjetničke procese (...) razvija u svakom pojedincu smisao za stvaralaštvo i inicijativu, bogatu imaginaciju, emocionalnu inteligenciju i moralni “kompas”, sposobnost kritičkog mišljenja, smisao za samostalnost te slobodu mišljenja i djelovanja.”

Ken Robinson, američki stručnjak za kreativnost, predlaže temeljite promjene školskoga sustava koji bi trebao poticati kreativnost. Dosadašnji način na koji školujemo djecu ubija kreativnost. Ken Robinson ističe: “*Mo-ramo individualizirati program. U današnjem sustavu mi se obrazujemo ka-ko bismo postali marljivi radnici, a ne kreativni mislioci. Mi učimo ljude ka-ko da odbace vlastitu kreativnost.*” On tumači da je maštovitost obilježje ljudske inteligencije, a kreativnost je primjena maštovitosti dok je inovativnost proces uporabe kritičke prosudbe u primjeni neke ideje.

Maštovitost, kreativnost i inovativnost prisutni su u svakom djetetu, sa-mo ih treba potaknuti i usmjeravati. Svako se dijete rađa s kreativnim po-tencijalom, ali je potrebno uložiti vrijeme, ustrajnost i interes. Roditelji i odgajatelji ga trebaju njegovati i poticati, a ne zanemarivati jer tada dolazi do potiskivanja kreativnosti. Misлити kreativno znači misлити na drugačiji na-

čin. Isto kao čitanje i pisanje i kreativnost se može vježbati i razvijati jer je to vještina kao i svaka druga. Einstein je rekao: *Ja nisam pametniji od drugih, ja smo više razmišljam!*

Školske knjižnice i LiDRaNo

Školska knjižnica je informacijsko, medijsko, komunikacijsko i kulturno središte škole. Pored stručne i odgojno-obrazovne djelatnosti značajnu ulogu ima kulturna i javna djelatnost školske knjižnice. Između brojnih ciljeva školske knjižnice istakla bih njihovu ulogu u:

- poticanju mašte i uživanja u čitanju
- organiziranju aktivnosti koje potiču kulturnu i društvenu svijest
- stjecanja stvaralačkog iskustva pri korištenju i kreiranju informacija
- poticanje trajnih čitateljskih navika

U nekim školskim knjižnicama knjižničari vježbaju s učenicima pojedinačne (recitacije, monologe, monodrame) i skupne nastupe (scenske i lutkarske igre, recitale) za razne školske prigodne programe i priredbe, te ih pripremaju za LiDRaNo. Učenici obožavaju glumu i igru i s velikim zadovoljstvom sudjeluju u pripremanju lutkarskih i scenskih igara, recitala i recitacija. Sudjeluju u smišljanju tekstova, davanju prijedloga i sugestija i sve to uz igru, zabavu i smijeh. U knjižnici smiju biti razigrani, opušteni, duhoviti, neopterećeni, kreativno otkačeni, jednom riječju – svoji. I upravo je u knjižnici primjena mašte i kreativnosti na djelu.

LiDraNo je festival mašte, kreativnosti i talenta. Preklapaju se neki od ciljeva u radu školske knjižnice i LiDraNa a to su:

- razvijanje i poticanje, kroz naviku čitanja, učeničko literarno, novinarsko i dramsko-scensko stvaralaštvo
- promicanje pisanog i govornog izražavanja učenika pazeći na gramatičke i pravopisne jezične norme
- otkrivanje, praćenje i poticanje učeničkih posebnih sklonosti, sposobnosti i kreativnosti
- biti podrška učiteljima i nastavnicima u izvannastavnome stručnom radu s učenicima

Sve je to potvrda značaja knjižnica kao mjesta susreta riječi, govora i pisanja te školskoga knjižničara – mentora u poticanju kreativnosti i umjetničkog doživljaja kod učenika.

Školski knjižničar, vodeći učenika u iskustvenom i emocionalnom doživljaju, utire put prema knjizi i književnom (umjetničkom) stvaralaštvu.

Predsjednik državnoga povjerenstva smotre, hrvatski redatelj Mario Kovač istaknuo je važnost LiDraNa. Smatra kako je upravo ova učenička smotra svojevrsni inkubator za djecu i mlade koji ih priprema za daljnji život. Usudila bih se reći da su i knjižnice mjesto koje potiču i pripremaju djecu i mlade za budući život. LiDraNo-vcu kao i svi ljubitelji knjiga i knjižnica definitivno su kvalitetna publika i budući nositelji kulturnih sadržaja. pisci, novinari, glumci – umjetnici.

Iz UNESCO-vog *Manifest za školske knjižnice* izdvojila bih sljedeće:

*Školska knjižnica pruža **obavijesti i spoznaje** bitne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo koje se temelji na znanju i informacijama. Školska knjižnica omogućuje učenicima **stjecanje vještina** za doživotno učenje, **razvija njihovu maštu** i pomaže im da postanu odgovorni građani. Školska knjižnica pruža pomoć pri učenju, nudi knjige i ostalu građu koja omogućava svim članovima školske knjižnice da **razviju kritičko mišljenje**.*

Školski knjižničar – organizator i pokretač kreativnog čina i doživljaja

Iz Standarda za školske knjižnice u članku 9. piše da kulturna i javna djelatnost školske knjižnice obuhvaća:

- organizaciju, pripremu i provedbu kulturnih sadržaja kao što su književne i filmske tribine, natjecanja u znanju, književni susreti, predstavljanje knjiga, tematske izložbe, filmske projekcije i videoprojekcije
- suradnju s kulturnim ustanovama koje organiziraju rad s djecom i mladeži u slobodno vrijeme (amaterska kazališta, pjevački zborovi, narodne knjižnice i dr.)

Školski knjižničar je prije svega nositelj djelatnosti školske knjižnice. On doprinosi ostvarivanju zadaća i ciljeva škole. Krase ga suradnički i timski duh te profesionalni pristup u komunikaciji i radu. Posjeduje informacijske, komunikacijske i organizacijske vještine i znanja, ali i maštu, kreativnost koju potiče i prenosi na učenike. Knjižnica je rasadnik knjiga i rije-

či koje su izvori, nadahnuće za literarno, novinarsko i dramsko stvaralaštvo. Školska knjižnica je mjesto kreativnog čina i doživljaja.

Sve to podrazumijeva svestranost i široko obrazovanje knjižničara u svojoj sredini, samo je važno pokazati i dokazati naše kvalitete, umijeća i sposobnosti. Klasična knjižnica postaje prošlost – uvode se novi načini rada i poučavanja. Školski knjižničar razvija intelektualne, etičke, emocionalne i umjetničke sposobnosti učenika, ali nova uloga knjižničara još uvijek nije dovoljno prepoznata.

Zaključak

Jedna od zadaća suvremene školske knjižnice je potpora obrazovnim ciljevima i zadacima jer osigurava izvore znanja koji će kod učenika potaknuti različite ideje, kao i njihovu stvaralačku primjenu i kreiranje informacija. Sve je to stvaralački i kreativni čin. Uz druženje, zabavu, igru i istraživanje oni uče, pišu, glume i na taj način potiču maštu i pokreću kreativnost koja će im koristiti u budućem životu.

Učenici u knjižnici susreću ono što vole i što im treba: razne radionice, čitateljske klubove, kružoke, pričaonice, književne susrete, scenske igre, govorenje poezije, čitanje naglas, i razna druga zanimljiva druženja. Sve im to omogućuje upoznavanje samih sebe; svojih želja i mogućnosti, poticanje i razvijanje mašte i kreativnosti.

Literatura

1. Blažeković, Tatjana; Furlan, Branka. 1993. *Knjižnica osnovne škole*. Nacionalna i sveučilišna biblioteka. Zagreb.
2. Demut, Ana. 2003. *Putokazi školske knjižnice*. Školska knjiga. Zagreb.
3. Saetre, Tove Pemmer. 2004. *IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za školske knjižnice*. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb.
4. Tadić, Katica. 1994. *Rad u knjižnici*. Naklada Benja. Opatija.
5. Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti. Zagreb.
6. Lovrinčević, Jasmina i dr. 2005. *Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara*. Zavod za informacijske studije odsjeka za informacijske znanosti, Filozofski fakultet. Zagreb.
7. Mira Zovko: Školska knjižnica u novom tisućljeću Senj. zb. 36, 43-50 (2009.)
8. <https://osagm.hr/skolska-knjiznica/>
9. <https://www.mentor-coach.eu/HR/articles/Kreativnost.html>
10. <https://www.google.hr/search?q=školski+časopisi+na+državnom+lidranu+2017>
11. <http://library.foi.hr/zbirke/proljetna-skola/index.php?page=knjige>
12. http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&id=4164&Itemid=351

